

at antyde, nu ere komne til at leve under et nyt Princip, som ogsaa ved denne Leilighed skal staa sin Prøve. Vi havde i gamle Dage — ved gamle Dage — forstaaet jeg Eiden indtil for 1 Aar siden og iøvrigt tilbage til vort konstitutionelle Livs Begyndelse — det Princip, at man, naar der var Spørgsmaal om en Reform, skulde gaa ind paa det, der lod sig opstaa, og som man maatte indrømme gif i den Retning, i hvilken man ønskede, at der skulde gaas, selv om man ikke netop fik alt det, man vilde have. Det gamle Princip gif ud paa, at det vilde være høist urigtigt ikke at gaa denne Vej, i Særdeleshed da man ikke derved vilde forspilde Noget, men det, man tog, vilde, hvis det ikke viste sig saaledes, som man havde tænkt sig det, tværtimod lette Gjennemførelsen af det Maal, man egentlig attraaede. Det nye Princip, som snart er ved at fylde sit Aar, gaar derimod i en anden Retning, idet det gaar ud paa, at man, naar man ikke kan faa Alt det, man netop vil have — ved det, man vil have, forstaaer jeg det, hvorom Majoriteten i Folkethinget kan slutte sig sammen — gjør rettere i at stille sig saaledes, at man i det Mindste foreløbig ikke faar Noget, hvortil man gaar ud fra, at der nok vil komme den Tid, da man kan faa Alt det, man vil have. Jeg har ikke heved fremsørt noget Nyt, men jeg flyder den ærede Dødsfører, hvad jeg her siger, idet han begyndte Forhandlingerne i Skolesagen med en Forklaring af dette nye Princip, og det er altsaa ikke mit, men hans. Dette Princip vil man ogsaa her forsøge at gjøre gjældende, og det kunde ikke falde mig ind at domme imellem disse to Principer; man maa lade Eiden, man maa lade den fornuftige Mening i Landet domme om, hvilket Princip der kan siges at være det bedste og frugtbareste til Udvikling af vore Forhold. Jeg har den personlige Overbeviining, at det at gaa ind paa Forslaget, som det nu foreligger, og hvis Hovedtanke dog maa siges at være den, at Majoriteten i Menighederne skulle tage Beslutning om, hvem de ville have til Præst — thi dette er i Korthed den sande Betydning deraf — vilde være uheldigt. Jeg har en meget god Tro til det danske Folk og til Me-

nighederne i Almindelighed; men jeg maa ligesom det ærede Medlem for Beile (Th. Nielsen) ved Eiden deraf tro, at der endnu klæber mange Mangler ved det kirkelige Liv og ved Menighedslivet. Jeg anser en saadan Forandring fra den Tilstand, hvori vi nu befinde os, og hvorefter Menighederne slet ikke have nogen Indflydelse, som et mærkværdigt og storartet Skridt fremad, men tillige som et saadant, der efter min Mening i mange Tilfælde vilde føre til Skade for de enkelte Menigheder og i det Hele taget for det folkekirkelige Liv. Det er derfor, jeg ikke kan stemme for Lovforslaget, saaledes som det nu foreligger.

Table: Jeg vilde have ønsket, at den høitærede Minister havde overfor de Udtalelser, som jeg idag tillod mig at fremkomme med, kunnet stille sig saaledes, at han havde sagt: Jeg beklager, at Omstændighederne gjøre, at jeg ikke kan følge det ærede Medlem i den Grundanskuelse, som jeg maa erkjende er fra det Standpunkt, hvorpaa han staar, fuldstændig rigtig, men jeg ligesom mange Andre maa tage Hensyn til de foreliggende Forhold. En saadan Udtalelse fra den ærede Ministers Side vilde jeg have sat megen Pris paa. Jeg er saa fuldstændigt overbevist om min Anskuelses Rigtighed, set fra det religiøse Standpunkt, fra det Samfunds Standpunkt, som Ministeren paa en vis Maade er sat til at varetage, at jeg ikke kan Andet end tro, at han ogsaa i Hjertet maatte billige den Grundanskuelse, hvorfra jeg er gaaet ud. Men naar den ærede Minister gjentog en Uttring, som jeg skulde have udtalt under en tidligere Behandling, som om jeg vilde sige, at der skulde sendes tusinde Mand op i Landet med en meget tvivlsom Ansættelse og med en meget tvivlsom Opgave, saa maa jeg, hvor nødt jeg end gjør det, gjentage, hvad jeg tidligere har sagt, og derved bidrage til, at denne Udtalelse ikke henstaar uden som et aldeles tydeligt og klart Led i vor Lovgivning. Jeg har udtalt, at Skolelærerne vare sør Degne, altsaa geistlige Embedsmænd, der lønnes af de kirkelige Indtægter. I 1814 ophørte de at være geistlige Embedsmænd og gif over til at være Almueskolelærere. Ansættelsen af disse